

SMIH-Nytt

Nr. 2/ 1993, vol. 18

*Norsk Bibliotekforening
Spesialgruppen for medisin og helsefag*

STYRET:

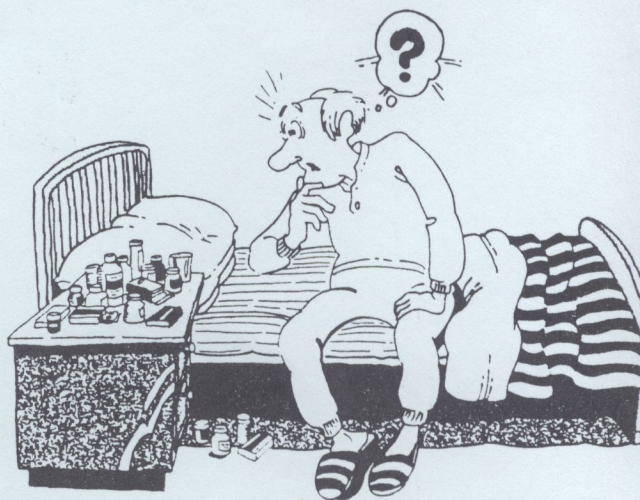
Elisabeth Husem, UPSYKIAT - leder
 Psykiatrisk Institutt, Biblioteket. Postboks 85 Vinderen
 0319 Oslo - tlf. 22 14 65 90, fax 22 49 58 61
 Eldbjørg Nåheim Eien, DIKEMARK - nestleder
 Dikemark sykehus, Medisinsk bibliotek, 1385 Solberg
 tlf. 66 90 85 88, fax 66 98 90 71
 Marit Stavn, OSLOAKVP - kasserer
 Oslo og Akershus vernepleierhøgskole, Biblioteket
 P.b. 372, 1301 Sandvika - tlf. 67 13 90 40, fax 67 13 93 46
 Liv Berit Henschien, RIKSHOSP - sekretær
 Rikshospitalet, Medisinsk bibliotek og informasjonssenter
 0027 Oslo - tlf. 22 86 77 68, fax 22 36 47 75
 Elisabeth Akre, ND/MED - styremedlem
 Diakonhjemmets sykehus, Medisinsk bibliotek
 P.b. 23 Vinderen, 0319 Oslo - tlf. 22 45 16 38, fax 22 45 17 77
 Thora Saue, HARSTADS - styremedlem
 Harstad sykehus, Biblioteket, St.Olavsgt. 70
 9400 Harstad - tlf. 08 21 52 75, fax 08 21 51 27
 Ann-Karin Norman, LHMRP - varamedlem
 Lillehammer fylkessykehus, Medisinsk bibliotek
 2600 Lillehammer - tlf. 61 27 20 92, fax 61 27 20 39
 Turid Tharaldsen, FOLKHELSE - varamedlem
 Statens institutt for folkehelse, Biblioteket, Geitmyrsv.75
 0462 Oslo - tlf. 22 35 60 20, fax 22 35 36 05
 Grethe Waage, ULLEVÅL - varamedlem
 Ullevål sykehus, Medisinsk bibliotek, 0407 Oslo
 tlf. 22 11 94 95, fax 22 11 98 50

KURSKOMITEEN:

Ellen Bjørnstad, USSBU, Statens senter for barne- og
 ungdomspsykiatri, Biblioteket, Postboks 26 Vinderen
 0319 Oslo - tlf. 22 92 47 79, fax 22 14 28 24
 Gunvor Kallevik, SAKERS, Sentralsykehuset i Akershus,
 Medisinsk bibliotek, 1474 Nordbyhagen, tlf. 67 92 83 30
 fax 67 92 83 35
 Anne Cathrine Munthe, NVH, Norges veterinærhøgskole,
 Biblioteket, Postboks 8146 Dep., 0033 Oslo, tlf. 22 96 45 55
 fax 22 96 45 31

SMH-NYTT's REDAKSJON

Elisabeth Akre, ND/MED, Diakonhjemmets sykehus, Medisinsk
 bibliotek, P.b.23 Vinderen, 0319 Oslo, tlf. 22 45 16 38
 fax 22 45 17 77
 Anne Lise Betzenderfer, UMED, Medisinsk fakultetsbibliotek,
 P.b. 1113 Blindern, 0317 Oslo, tlf. 22 85 10 33, fax 22 85 11 31
 Anne Lise Lervik, NSYKEHUS, Norsk institutt for sykehus-
 forskning, Biblioteket, SINTEF/NIS, 7034 Trondheim
 tlf. 07 59 25 71, fax 07 59 63 61
 Wenche Sæterdal, UOD, Odontologisk fakultetsbibliotek
 P.b.1109 Blindern, 0317 Oslo, tlf. 22 85 20 66, fax 22 85 23 36

- her trengs PASIENTINFORMASJON!

INNHold

Leder	s. 1
Tema: Pasientinformasjon	s. 2
. Norge	s. 3
. Sverige	s. 4
. Danmark	s. 7
. Nederland	s. 8
. Storbritannia	s. 9
. USA	s. 10
. Lesetips	s. 12
. Databasetips	s. 13
. Kurs	s. 13
Oslo '94	s. 14
Øst-Europa	s. 17
Møter og seminarer	s. 19
. Åbo	s. 19
. Tromsø	s. 23
Kurs osv.	s. 28

Leder

Et redaksjonelt sommersukk.....

Endring og usikkerhet er det eneste man kan være sikker på i disse tider, hører vi til stadighet - og kaos er et naturlig element i tilværelsen.....

Det kan herværende redaksjon i skrivende stund skrive under på - uthevet og med understreking!

Det var en gang en optimistiskredaksjonskomite som i spent forventning og trygg forvisning så frem til et innholdsrikt temahefte i god tid før sommerferien.

Men - man vet ikke hva man har før man ikke har det.....

Uvennlige omstendigheter har ført til frafall og forsinkelser, blant annet

mangler den samlede oversiktsartikkelen om dagens tema - pasientinformasjon. Likevel tar vi sjansen på å følge tråden fra det fellesnordiske tidsskriftet 1993, Sesam, med det vi nå har av eksempler på pasientinformasjon i bibliotek. Kanskje dette kan være begynnelsen til en fruktbar debatt i kommende numre, som kan lede opp til konferansen i Oslo i juni '94, hvor nettopp helseinformasjon blir et av hovedtemaene.

Hva ligger egentlig i begrepet "pasientinformasjon" og hvilken rolle kan og bør bibliotekene spille i denne type informasjons-

virksomhet? Siste ord er neppe sagt.....

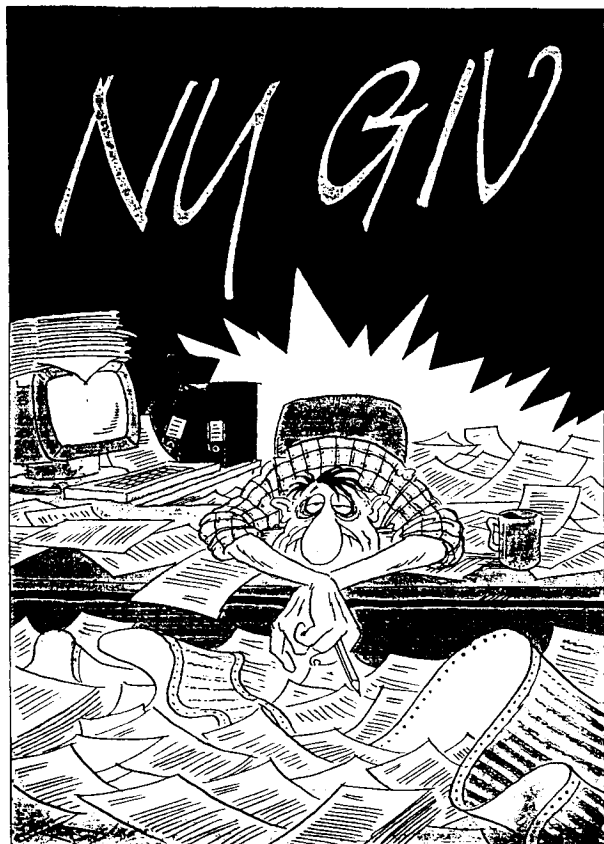
Redaktørenes trøst er alle bidrag som kom i tide (eller i hvert fall nesten). Ros(e) til dem som - sommervarme og travelhet til tross, har kommet med sitt!

Og så en sommerhilsen fra de fortsatt ukuelige optimister:

Glem ikke "teklubbens" jubileumsnummer til høsten - bruk sommeren til å tenke på hva DERE kan bidra med!

GOD SOMMER!

Anne Lise, Anne-Lise, Elisabeth og Wenche

"Der findes Folk som ikke mere har Evne til at feriere.

De bør ta fri og gaa omkring og øve sig i ingenting.

Hvad nytter al Ens Kløgt og Viden, hvis man har glemt at spille Tiden!"

Piet Hein

Tema : Pasientinformasjon

Hvordan kan fagbibliotek i helsesektoren bidra til bedre pasientinformasjon?

Elisabeth Buntz, Rikshospitalet har skrevet en dissertas for Master of Science in Information Management ved Sheffield University, England som behandler dette og mange andre aspekter ved spørsmålet om pasientinformasjon.

Dissertasens tittel er: "Information from health personnel to hospital patients. Contribution from a health science library".

Her beskrives bibliotekenes rolle slik:

Biblioteket kan bidra ved bl.a:

"Identifying and making available

- information resources of value to health personnel for improving their information communication skills

- lay health information resources that health personnel can give to patients and thereby improve patient - professional communication
- lay health information resources that can be used by patients for improving their knowledge and coping skills and thereby improve patient-professional communication?"

Dette er den overordnede innfallsvinkel - de følgende innlegg gir glimt fra den praktiske virkelighet i Norden og noen andre land.

Pasientinformasjon - Norge

Helseopplysning i sykehus

av helseopplysningskonsulent Ingrid Ellingsen, Sentralsykehuset i Akershus

Sentralsykehuset i Akershus har siden 1986 hatt en liten avdeling for helseopplysning. Til avdelingen er knyttet to stillinger - henholdsvis helseopplysningskonsulent og sekretær. Avdelingen har eget budsjett. Retningslinjene for avdelingens virksomhet trekkes opp av et fagråd som representerer et bredt faglig spekter ved sykehuset. Rådet har seks medlemmer. De fleste sitter i rådet i en to års periode.

Hvorfor helseopplysning?

Bakgrunnen for opprettelse av avdelingen for helseopplysning er erkjennelsen av at sykdom henger sammen med livsstil og livsmiljø og at også sykehusene har et ansvar for å drive helsemessig opplysningsarbeid. Sykehusene sitter på store faglige ressurser som bedre bør kunne utnyttes i informasjonsarbeidet. Vi ser det som viktig at vi som arbeider i sykehus og til daglig ser resultatet av "usunn levemåte" tar konsekvensene av dette og går ut med informasjon før vi må

trå til og reparere skadene. Vi ser ingen prioritetsmessig konkurranse mellom forebygging og/eller behandling. På mange måter henger disse sammen. F.eks. når vi får pasienten til å slutte å røyke. Vi driver helseopplysning på ulike nivå gjennom tre satsningsområder:

- Veiledning overfor primærhelsestjenesten
- Helsopplysning overfor pasienter og pårørende
- Samarbeid med de fylkeskommunale og kommunale sektorene, med frivillige organisasjoner og med stelige organer.

Praktiske tiltak

Blant de aktiviteter vi driver, vil jeg nevne at vi har utstyrt venterommene med informasjonsmontre. Her kan pasienter og besøkende finne tidsskrifter og brosjyrer innenfor ulike tema. Vi har bygget opp en "informasjonsbank" over velegnet brosjyremateriell. Vår brosjyreoversikt er nå tilgjengelig også på diskett. Avdelingen utarbeider også eget informasjonsmateriell

som vi bl.a. distribuerer til landets apotek.

Vi driver også egen røykeavvenningspoliklinikk. Dit henvises pasienter, både inneliggende og polikliniske, slik at de kan få hjelp til å slutte å røyke mens de likevel er i sykehuset. Våre røykeavvenningskurs er åpne for alle. Vi holder også egne røykeavvenningskurs i bedrifter. Vi holder kurs for helsepersonell om tobakkskader og lærer dem opp til å kunne holde egne røykeavvenningskurs f.eks. på helsestasjonene.

Vi tilbyr også kurs i kosthold og ernæring for "menigmann", som ikke har spesielle forkunnskaper i emnet, samt kurs i kosthold og diettlære for storhusholdningspersonell og helsepersonell.

Inneliggende og polikliniske pasienter får anledning til å delta på våre "kolesterolgrupper.

Vi samarbeider med frivillige organisasjoner. Bl.a. har vi kartlagt interesseorganisasjoner og selvhjelpsgrupper i Akershus. Denne

oversikten foreligger nå både som katalog og som diskett.

Vi har også erfaring for at de frivillige organisasjonene kan yte verdifull innsats og

støtte for oss ved arrangement som kurs/seminarer for helsepersonell. F.eks. gjennomførte vi i vår et dagseminar om matvareallergi i samarbeid med Astma og

Allergiforeningen i Akershus.

Med jevne mellomrom holder vi også informasjonsstands i sykehusets vestibyle om ulike tema.

Pasientinformasjon - Sverige

Bättre patientinformation

av Arne Jakobsson, Spri

Hälso- och sjukvårdsfrågor intresserar och engagerar människor som aldrig förr. Människans behov av information om den egna kroppen och själen och om möjligheterna att få vård och behandling synes vara omätliga. Inom hälso- och sjukvården och samhället i stort är det nya slagordet valfrihet. Patientens valfrihet förutsätter dock en välinformerad patient.

Arbetsgrupp

Under våren 1993 tillsatte Landstingsförbundet, Socialstyrelsen och Spri en gemensam arbetsgrupp för att studera frågor om patientinformation i hälso- och sjukvården och förbereda eventuella

projekt och försöksverksamheter. Syftet är att undersöka i vad mån centrala insatser i samspel med vården kan förbättra informationen till allmänheten, patienterna och närstående till rimliga kostnader för samhället, vården och den enskilde.

Arbetsgruppen skall senast september 1993 rapportera till Landstingsförbundets styrgrupp för hälso- och sjukvårdsfrågor.

Spris förslag

Redan 1991 föreslog Spri att man skulle upprätta en nationell patientinformationsdatabas (1). Databasen skulle innehålla material om hälsa och sjukdom och omfatta referenser till böcker, tidskriftsartiklar, broschyrer och andra

media samt uppgifter om patientföreningar och andra organisationer av intresse för patienter. Idag finns detta material inte systematiserat, vilket gör att det inte kommer till användning och att patienter inte hittar fram till materialet. Spris enkät till landets medicinska fackbibliotek 1992 visade att biblioteken har svårt att tillgodose det stora behov av information som dagligen kommer till uttryck i frågor från patienter, anhöriga och personal.

Vårdbibliotekskommittén

Vårdbibliotekskommittén inom Sveriges allmänna biblioteks-förening har i en skrivelse till Landstingsförbundet (1992-11-

27) betonat behovet av en nationell databas för patientinformation (2). Man skriver:

Vårdbiblioteken upplever allt oftare behoven att snabbt och enkelt få fram informationsmaterial som svarar mot krav och önskemål från patienter, anhöriga, vårdkonsumenter, intresseföreningar och folkbibliotek.

Vårdbiblioteken och framför allt då sjukhusbiblioteken behöver komplettera sina litteraturbestånd med material som är anpassat till dessa gruppers efterfrågan. En del av detta arbete med patientinformation görs redan idag lokalt på sjukhusbiblioteken och mycket talar för att denna del av sjukhusbibliotekens verksamhet kommer att öka framöver.

Utvecklingen av detta arbete skulle i hög grad underlättas om det fanns en nationell databas där lämpligt material för patientinformation registrerades.

Centralt - lokalt

Stora vinster finns i en central insamling, bearbetning och registrering av patientinformation. En central patientinformationsdatabas avlastar mycket arbete för vårdbiblioteken, vilket gör att de i större utsträckning kan ägna sig åt att förse patienter, anhöriga, personal etc med information.

Pilotstudie

Våren 1993 genomförde Birgitta Kyllenius, Stureby sjukhem, ett fördjupningsarbete om Patientinformation vid Dokumentalistlinjen, bibliotekshögskolan (3).

Avsikten var att med konkreta exempel visa på hur en patientinformationsdatabas kan komma att se ut. Hon har bl a grundligt gått igenom vilken sorts material som ska ingå i en patientinformationsdatabas och konstruerat en pilotdatabas i ämnet diabetes. Hon konstaterar slutligen att en patientinformationsdatabas infogad i Spriline-sy-

stemet skulle vara lättåtkomlig. Med bibliotek som intermedieärer når man ut till en stor allmänhet. Informationen kan integreras i bibliotekens övriga service och där kompletteras med text tillgång till uppslagsverk och annan litteratur.

Framtiden

Oberoende av central initiativ kommer patientinformation på bred front i Sverige. Patienter, anhöriga, personal etc vänder sig till biblioteken och biblioteken försöker förse kunderna med information. Några medicinska fackbibliotek har redan börjat samla information och bygga databaser, andra bibliotek ligger i startgroparna.

Referenser

- Patientinformation. Stockholm : Spri, 1991. (Projekt PM / Spri)
 Behovet av en nationell databas för patientinformation. Brev 1992-11-27 från SABs Vårdbibliotekskommitté till Landstingsförbundet.
 Kyllenius, B - Patientinformation : en pilotdatabas i Sprilinesystemet. Borås : Högskolan i Borås, 1993.

Tips fra Örebro

Allmänna sjukhusbiblioteket, Medicinhuset i Örebro har opprettet "Vita serien" hvor de samler bøker om ulike sykdommer - både medisinske bøker og "supplerende" litteratur som romaner og biografier.

Fra "Blänkaren", nr. 6/93

Ett

KONTAKTSTED

Vi ordner alt det du trenger av abonnement på faglitteratur, fagbøker og CD-ROM produkter fra hele verden.

Dessuten skaffer vi litteratur fra store, internasjonale organisasjoner som EF, FN, WHO, OECD, World Bank, IMF, UNESCO og GATT.

FOR

all

FAGLITTERATUR

DETTE TILBYR VI DEG:

- Unik kilde til informasjon
- Ett kontaktsted
- Effektiv og økonomisk abonnentsservice
- Ajourført database med alle opplysninger
- Effektive oppfølgingsrutiner
- Fleksibelt fakturasystem
- Personlig kontakt og service
- Totalleverandør av informasjonstjenester
- Lang erfaring og stor bransjekunnskap

KONTAKT OSS PÅ TEL.: 22 57 33 00.

NARVESEN

Info Center

- din veiviser i fag og fakta

Bertrand Narvesens vei 2, postboks 6125 Etterstad, 0602 Oslo.

Pasientinformasjon - Danmark

Odense

Fra patientbibliotek til informationscenter 3-årigt projekt på Odense Sygehus 1991-1993

av Birgit Juul Pedersen, afdelingsbibliotekar

Patientbiblioteket ved Odense Sygehus startede i 1926 og er landets ældste. I løbet af 1980'erne skete der store budgetnedskæringer i amterne, patientbiblioteket i Odense fikk i to omgange halveret budgettet. På samme tid havde en undersøgelse vist at patienterne efterlyste mere information. Informationscenteret blir til

Med henblik herpå nedsattes i 1989 et udvalg med den opgave at formulere formål osv. for et projekt. Et informationscenter fik til formål i en 3-årig projektperiode at fungere som:

1. Informationscenter med fremskaffelse af materialer og oplysninger om sundhed og sygdom.
2. Bibliotek med de traditionelle patientbiblioteksopgaver.
3. Rekreativt område med mulighed for at læse aviser og tidsskrifter, høre musik, spille spil.

Centeret kom igang herefter i slutningen af 1990. Projektet afvikles i regi af Chef-sygeplejerskens kontor. Personalet består af 4 bibliotekarer fordelt på 57

ugentlige timer, 1 bibliotekassistent på 24 ugentlige timer og en fulltids sygeplejelærer som centerets daglige leder.

Slik fungerer centeret

I starten på projektperioden innsamlede vi materialer, og det var overvældende, hvad vi modtog. Der forestod et stort registreringsarbejde. I fællesskab fandt sygeplejersken og bibliotekarene frem til en nyoppstilling af materialerne, en alfabetisk oppstilling efter emner/sygdomme, og her placeres også skønlitteratur om emnet, digte, biografier og materialer på bånd, foruden relevante avis- og tidsskriftartikler.

Informationscenteret, som ligger centralt i sygehusforhallen i flot nyindrettet lokale, har åbent mandag - torsdag kl. 10-17, fredag kl. 10-15.

Vi har mange patienter og pårørende i centeret hver dag, som har brug for en udvidet viden om deres situation. Vores funktion består desuden i at afholde tema-høringer om sygdomme. Vi har haft 6 større aftenarran-

gementer på sygehuset om året, f.eks. om diabetes, gigt, sclerose og senil demens.

Vi er nu igang med det sidste projektår, og håber og tror, at informationscenteret vil kunne fortsætte som en viktig del af sygehuset.

Mange af sygehusets afdelinger havde i starten en vis skepsis, flere læger og sygeplejersker mente, at de selv ville give den information, patienterne skal have. Men efterhånden er stemningen vendt til det positive, nåt afdelingerne ser at vi supplerer hinanden. Lægerne har ligefrem "stået i kø" for at få deres fagområde gjort til genstand for temahøring.

Vi har mange henvendelser om studiebesøg og har selv været ude og orientert om ideen. Vi kan kun anbefale andre patientbiblioteker at gå ind i lignende tværfagligt samarbejde.

Pasientinformasjon - Danmark

København

Pasientinformasjon ved 4 sykehus

av Anne Lise Lervik

Ordningen med pasientinformasjon er nå permanent ved 4 store sykehus i København. De aktuelle institusjonene er Bispebjerg Hospital, Rigshospitalet, Hvidovre Hospital og Kommunehospitalet - alle somatiske sykehus med psykiatriske avdelinger. Fra Charlotte Madsen i København har vi fått tilsendt materiale som viser at rammen rundt

ordningen er den samme som i Odense, som er omtalt ovenfor.

Bøker om sunnhet og sykdom, brosjyrer, tidsskriftartikler, adresser til pasientforeninger osv. er oppstilt etter emner, så som diabetes, hjertesykdommer, levevis. Temauker blir arrangert, med plansjeutstillinger, videofilmer og smaksprøver!

Det blir tillagt stor betydning å få til et godt samarbeid på tvers av yrkesgruppene. Under tema-ukene er representanter fra pasientforeninger dradd inn i arbeidet sammen med sykehusets forskjellige faggrupper. Prosjektene har fått positiv omtale i de Københavnske avisene.

Mer informasjon om prosjektene i Danmark kan du få hos:

Anne Lise Lervik, Norsk Institutt for sykehusforskning, Biblioteket, SINTEF/NIS, Trondheim. Tlf. 07/592571.

Pasientinformasjon - Nederland

Dutch Centre for Health Education and Health Promotion - Utrecht

Senteret består av 4 forskjellige bibliotek, hvorav et arbeider med pasientinformasjon. Biblioteket har eksistert i 11 år.

Biblioteket samler materiale om sykdommer - tidsskrifter og bøker - i egen database med abstarctreferanser. Man

har også informasjon om pasientforeninger, videoer og utdanningsmateriale.

Biblioteket betjener ikke pasienter, men ansatte ved kommunenes helse- og informasjonssentraler.

Fra "Blänkaren", nr. 6/93

Pasientinformasjon - Storbritannia

"Patient's Charter"

Utviklingen av informasjonstjenester for pasienter

av Anne-Lise Betzenderfer

På EAHIL-konferansen i Montpellier, september 1992, hørte vi et foredrag av Robert Gann om utviklingen av informasjonstjenester for pasienter i forbindelse med regjeringens nye "Patient Charter" av 30. oktober 1991:

I tillegg til allerede eksisterende pasientrettigheter under Den nasjonale helseplan, fikk pasienter nå også:

1. Rett til å få detaljert informasjon om lokale helsetjenester, inklusive kvalitetsstandarder og ventetider for behandling
2. Rett til innleggelse for operasjon etter maksimum to år på venteliste og
3. Rett til hurtig behandling av og skriftlig svar på enhver klage.

Robert Gann poengterte at det bare er vel-informerte pasienter som kan utnytte sine rettigheter fullt ut. F.eks. trengs opplysninger om hvilke sykehus som har de korteste ventelistene, om fremgangsmåter ved klager, osv.

For å imøtekomme informasjonsbehovet ble det i april 1992 opprettet 14 regionale helseinformasjonstjenester for publikum. Disse stedene skulle informere om lokale tilbud på helse-tjenester, om vanlige sykdommer og behandlinger (inkludereselvhjelpsgrupper) om hva folk selv kan gjøre for sin egen helse, om ventelister og om hvordan man kan klage.

Nå var ikke slik informasjonsvirksomhet noe helt nytt; slike tiltak hadde eksistert allerede siden slutten av 1970-årene. Men hvor utmerkede disse ellers kunne være, så var de også spredt geografisk, på varierende nivå, og ofte lite kjent blant folk. "Patient's charter" tok sikte på en og samme standard og lik tilgjengelighet til informasjon for alle.

De regionale helsemyndighetene hadde bare 6 måneder på seg til å finne passende vertsorganisasjoner for de nye tjenestene, få tak i lokaler, kjøpe inn utstyr og

bibliotekinnredning, opprette nye telefonlinjer, skaffe passende personale, samle og organisere informasjonsmateriale, utvikle databaser og gjøre tjenestene kjent for publikum.

- Dette var en formidabel oppgave, og den største utfordringen var rekruttering og opplæring av personale! Det ble rekruttert bibliotekarer og sosionomer, folk med bakgrunn i informasjonsteknologi, i sykepleie og andre yrker innen helse-sektoren osv. Vanskeligst var det å finne de ønskede kvalifikasjoner i samme person: mens noen hadde kompetanse i bibliografi, referansearbeid, databaser osv., manglet andre helt slike ferdigheter, men hadde til gjengjeld klinisk bakgrunn, erfaring i rådgivning, i kontakt med pasienter eller andre "sår-bare" klienter osv. Og de fleste manglet formell kompetanse i administrasjon, av mennesker og ressurser, og - aller viktigst i dette tilfellet - i å administrere og styre forandring.

Til slutt i sitt foredrag opplyste Robert Gann at fra januar 1993 ville alle i Storbritannia få gratis adgang til den informasjon de måtte trenge for å foreta valg med hensyn til egen helse, ved bare å ta en eneste lokaltelefonsamtale fra sitt hjemsted. En slik tjeneste har aldri før eksistert i noe land i verden.

Referanse:

Robert Gann. "New methods of information access for health consumers: Meeting the needs of the UK Patient's Charter".

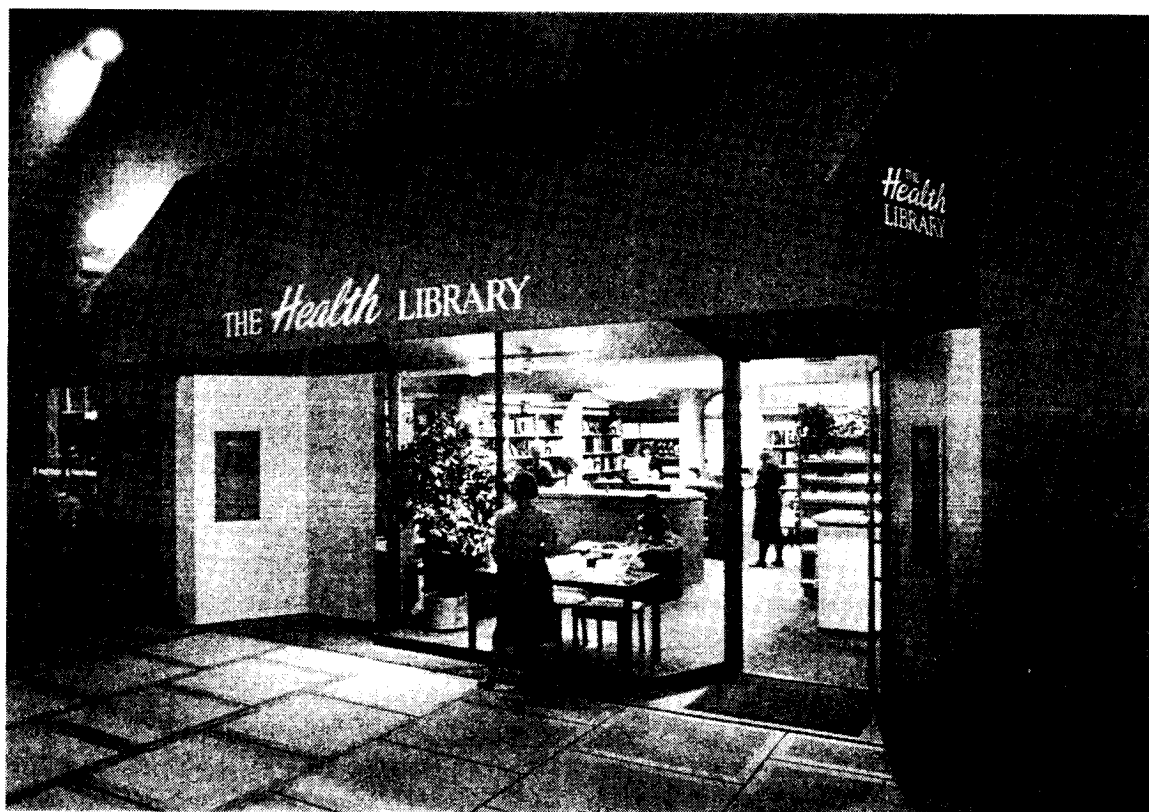
Third European Conference of Medical Libraries, Montpellier, France, September 23-26, 1992.

Pasientinformasjon - USA

Inntrykk fra et pasientinformasjonsbibliotek

Palo Alto, California - juli 1992

av Anne-Lise Betzenderfer

Brukervennlig beliggenhet
 "The Health Library", som åpnet i august 1989, ligger midt i Stanford Shopping Center, på gateplan, i flukt med sko- og klesbutikker og alt annet som er typisk for et amerikansk kjøpesenter. Denne brukervennlige beliggenheten betyr nok et uvanlig innslag i handleturen for mange som dumper borti biblioteket ved en tilfeldighet. Men bibliotekets virksomhet er forøvrig gjort kjent gjennom TV-program og brosjyrer, og mange leger henviser sine pasienter dit.

Bibliotekets tjenester

Innenfor glassfasaden kan de besøkende (pasienter, pårørende og publikum generelt) velge mellom litteratur på alle nivåer, fra enkle tekster til mer kompliserte medisinske fagbøker. Ved siden av boksamlingen på over to tusen bind, finner man bl.a. AV-kassetter, tidsskrifthyll, og et omfattende klippearkiv. Det siste inneholder artikler utvalgt av personalet og andre og ordnet i mapper etter emne. Artikkene kontrolleres og vurderes av en pensjonert lege fra Stan-

ford U., og de han anser egnet og aktuelle får hans initialer og dato på forsiden. Brukerne kan selv, eller med hjelp fra bibliotekaren, søke i pasientinformasjonsdatabasen "Health Reference Center on InfoTrac" og få utskrift av referanser, fulltekst artikler, utdrag av medisinske referanseverk etc.. Mot betaling kan man bestille datasøk og emnepakker og få dem tilsendt i posten.

Biblioteket har også ringpermer med informasjon om mer enn tre hundre praktiserende leger i området, på spørreskjemaer de har fylt ut selv, om kontortid, sprogkunnskaper, utdanning, spesialisering, medlemskap i profesjonelle organisasjoner, forsikringsforhold, henvisningspraksis, om muligheter for konsultasjon over telefonen og for legebesøk hjemme, osv.

På kveldstid holdes foredrag 2-3 ganger pr. måned av leger og professorer om aktuelle helseproblemer og vanlige sykdommer.

Biblioteket har generøse åpningstider og drives av to "directors", en bibliotekar, en assistent og 40 frivillige. Det var 4-5 medarbeidere tilstede da jeg var der (men ingen bibliotekar), og flere var det neppe plass til på en gang!

Virksomheten er en "community service" fra Stanford U., og får også bidrag av en rekke organisasjoner og privatpersoner.

I bibliotekets brosjyre er gjengitt uttalelser fra fornøyde brukere som tyder på at denne informasjonstjenesten er blitt svært populær, noe som også bekreftes av besøkstatistikken.

Note: We are planning a theme issue of *Health Libraries Review* devoted entirely to consumer health information. I would be very interested to hear from colleagues involved in CHI service provision, research or development who would be interested in contributing an article or brief communication to this issue. In particular we would welcome contact from other European colleagues

Pasientinformasjon - lesetips

Jensen, Thor Øivind.
Pasienterfaringer med
helsevesenet:

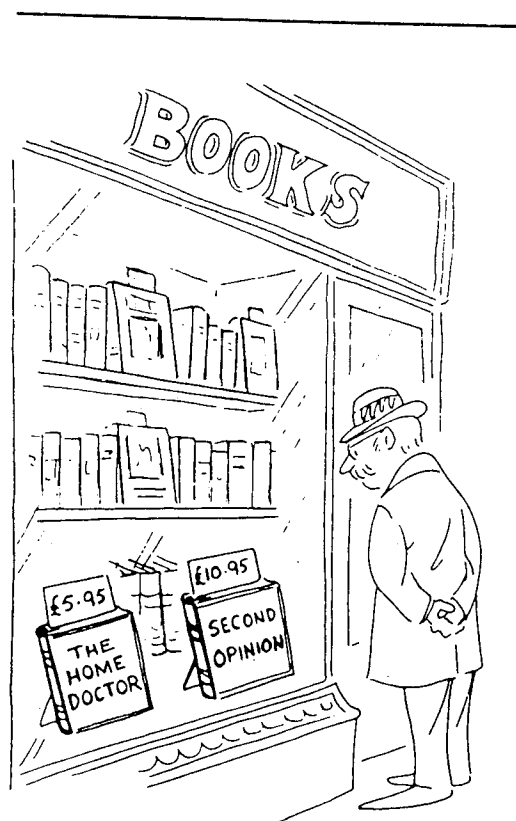
En oppsummering av ti års
forskning om forholdet
mellom helsevesenet og
brukerne.

Bergen, Universitetet i Ber-
gen, Senter for samfunns-
forskning, 1992. 100 s.

- Oppsummering av 22
undersøkelser (ca. 11.000
svar) over en tiårsperiode
om hvordan pasienter opp-
lever helsevesenets service.
Noen av konklusjonene:
Brukerne er "subjektivt
fornøyde", særlig med
helsepersonalet.

Helsevesenet er "middels
tilgjengelig". Informasjon
til pasientene er meget
mangelfull.

Pasientenes rettighets-
situasjon er dårlig ivaretatt.
De ressurssterke får best
hjelp.

MEDISINSK LITTERATUR KJØPES BEST OG BILLIGST HOS

abc FAGBOKHANDEL A/S
ACADEMIC BOOK CENTER

Pilestredet 41 B

Postadresse:

Boks 2728 St. Hanshaugen, 0131 Oslo

Telefon: 22 20 74 20

Telefax: 22 20 89 71

Informasjon om ny medisinsk litteratur
sendes regelmessig til leger og sykehus.

Vil du med på vår adresseliste?
Send oss navn og adresse og oppgi gjerne
spesielle interessefelt.

Pasientinformasjon - databasetips

Det finnes en rekke databaser på området pasientinformasjon.

Spri arbeider med en, som nevnt i Arne Jakobssons artikkel.

I Norge har Rikshospitalet tatt i bruk en base på CD-ROM:

"Health Reference Center on Infotrac".

Samme base er nevnt i artikkelen fra Palo Alto, California.

Basen produseres av Information Access Company, California og er både referanse- og fulltekstbase med følgende kilder:

- fagmedisinske og populære tidsskrifter
- aviser

- oppslagsverk, leksika osv. Prisen er ca. kr. 30.000 pr. år med månedlige oppdateringer.

Informasjonen er spesielt utvalgt og tilrettelagt for brukere uten medisinsk bakgrunn.

Pasientinformasjon - kurs

BIBLIOTEKTLIBUDET TIL PASIENTER I KOMMUNALE OG FYLKESKOMMUNALE HELSEINSTITUSJONER - ORGANISERING OG INNHOLD

Arrangør: OPPTS

Sted: Televerkets kurs- og kompetansesenter, Grimstad

Tid: 24. og 25. september 1993

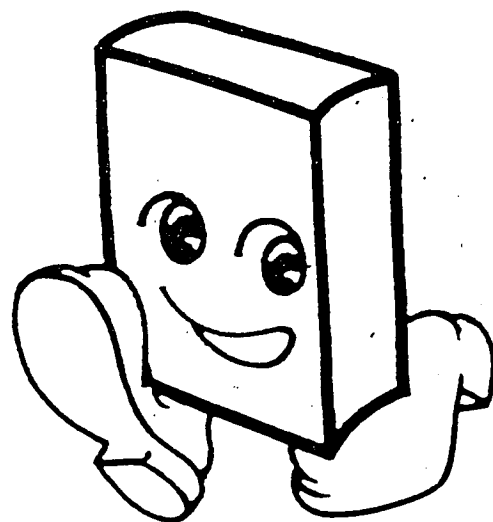
Pris: Kr. 570, enkeltrom m. full pensjon + kursavgift kr. 200.

PÅMELDING OG NÆRMERE OPPLYSNINGER:

Anne Berit Brandvold, Østfold fylkesbibliotek, p.b.248
1601 Fredrikstad - tlf. 69-314579, fax 69-314583

PÅMELDINGSFRIST: 25. AUGUST 1993

OPPTS ønsker SMH-medlemmer hjertelig velkommen!

FOURTH EUROPEAN CONFERENCE FOR MEDICAL AND HEALTH LIBRARIES

Oslo, June 28 - July 2, 1994
Theme: Health Information

European Association
for Health Information
and Libraries
EAHIL

CALL FOR PAPERS AND POSTERS

SUBTHEMES

HUMAN COMMUNICATION THROUGH ELECTRONICS

- Internet and other Network Resources
- Electronic Conferencing
- Electronic Publishing
- Challenges for the Librarian

MANAGEMENT SKILLS FOR THE LIBRARY AND INFORMATION WORKER

- Managing Change
- Integrating the Library within the Institution
- Maintaining Quality
- Marketing and Outreach - new Roles and Services

THE LIBRARY IN THE EDUCATIONAL LANDSCAPE

- Problem-based Learning
- Continuing Education
- User Education
- Multi-media
- CAI - Computer Aided Instruction
- Distance Learning

SERVING THE INFORMATION NEEDS OF NURSES

- Nursing Informatics
- Information Sources
- Developments in Nursing Education
- Information Awareness and Skills for Nurses

CONSUMER AND PATIENT INFORMATION

- Assessing User Needs
- Current Practices and Availability of Services
- Production and Delivery of Information
- Legal and Ethical Issues

"THE LIBRARY WITHOUT MONEY"

- Low Budget Library Services
- Income Generation and Charging for Information
- Sharing Library Resources
- Value Added Information
- Cost Savings through Information Technology

SPECIAL GROUP SESSIONS

- Information in the Pharmaceutical Industry
- Oncology Libraries
- Academic and Research Libraries
- History of Medicine
- Allied Health Libraries

Proposals are invited for papers and posters related to the themes and subthemes of the Conference. Typed abstracts (3 copies) of between 200 and 300 words in English (or French, with an English translation) should be submitted, before October 31st 1993, to the Chairman of the Programme Committee (address below). For special group sessions please contact the Chairman of the Programme Committee.

Abstracts should include the author's name, affiliation, address and telephone number. Please indicate whether a paper or poster is proposed. In the case of papers, please indicate whether the oral presentation will be in French or English.

Papers which address future trends in the field of medical and health information are particularly sought. Original research, evaluative and comparative studies and reports on pilot projects are most welcome.

Authors will be notified by the end of December 1993 of the acceptance or not of their paper for oral or poster presentation and, if accepted, will be requested to submit the full text in English or French before April 15th 1994. The full text of the papers will be published in the Conference Proceedings.

Accepted papers will be presented either at plenary, parallel or special groups sessions. The letter of acceptance from the Programme Committee will indicate the form of presentation. All plenary sessions and certain parallel sessions will have simultaneous translation (English/French).

Oral presentations are restricted to English or French. Posters, which may be in other languages, should have accompanying abstract and legends in French or English. It is expected that posters will be attended by the author at specific times during the Conference.

The Programme Committee: Arne Jacobsson
Spri Library
Box 70487, S-107 26 Stockholm
Sweden
Tel. +46 8 70 24 600

Oslo '94

Fourth European Conference for Medical and Health Libraries

Oslo, 28.juni - 2.juli 1994

European Association for Health Information and Libraries (EAHIL)

av Elisabeth Husem

NYTT FRA LOC-OSLO::

Siden forrige nummer av SMH-Nytt har det heldigvis skjedd mye positivt med hensyn til forberedelsene til konferansen i Oslo 94.

Programkomiteen:: Komiteen, med Arne Jakobsson fra SPRI i Stockholm, som leder, hadde sitt første møte i Oslo 26. og 27.mars. Første dag ble møtet holdt i Folkets Hus, hvor det var omvisning og møte med den Lokale Organisasjonskomité og Noble Incentive, vårt kongressbyrå. Tilstede var også Tony Mac Sean, presidenten i EAHIL, som senere kom med en meget positiv rapport fra sitt Oslo-besøk. På møtet ble det bl.a. bestemt at navnet på konferansen skulle endres til Fourth Conference for Medical and Health Libraries og det er vi meget

fornøyd med. Den andre dagen ble møtet holdt på Rikshospitalet, og der ble hovedtemaer og undertemaer diskutert og bestemt. Resultatet tror vi kan bli en spennende konferanse med tilbud til alle innen medisin og helse.

Økonomi:

Vi startet vårt arbeid med konferansen uten fem øre i startkapital og det ble egentlig ganske frustrerende etterhvert. Men nå ser vi lysere på tilværelsen, takket være støtte fra vårt eget biblioteksmiljø og andre. Som de fleste av dere sikkert har sett, og fått, sendte vi ut "tiggerbrev" i øst og vest, og responsen har vært god! Vi takker alle som har støttet oss så langt! Gledelig at så mange fra sykepleie/helsefag-høgskole har vært så positive. Alle

kan på denne måten bidra til at konferansen kan gjennomføres på en måte vi kan være stolte av, såvel på det faglige som det kulturelle plan.

Vi jobber også med forskjellige sponsorer, og både Narvesen og EBSCO har foreløpig vært samarbeidsvillige. Det ordner seg etterhvert!

"Call for papers and posters"

Ikke glem at dette er en konferanse for og med bibliotekarer, enten vi jobber alene eller i større bibliotek. Vi har helt sikkert noe vi kan dele med våre kolleger i inn og utland. Nå har vi sjansen! De som kan tenke seg å presentere ett innlegg eller en poster på konferansen, oppfordres til å komme med forslag. Abstract i 3 eksemplarer

skal sendes til Programkomiteén før 31. oktober 1993. Norske representanter i komiteén er:

- Ragnhild Lande, Regionsykehuset i Trondheim, Medisinsk bibliotek, tel 07998496, fax 07997964

- Elisabeth Buntz, Medisinsk bibliotek og infosenter, Riks hospitalet, tel 22867770, fax 22364775

Øst-Europa

Ett av ønskemålene for konferansen i Oslo er, som tidligere sagt og skrevet, å kunne invitere så mange som mulig av våre øst-

europiske kolleger til å delta på konferansen. Og vi kan allerede nå si at vi er på god vei! Vi har fått et bidrag fra UD på kr 15000.- øremerket Øst-Europa. Vår krone- rulling begynner å gi resultater: bidrag blir sendt pr postgiro, eller i klingende mynt, slik som i Tromsø i forbindelse med "Seminar 93 for bibliotekarer innen medisin og helsefag" hvor det ble samlet inn kr. 1177.- Flott! Men den første som reagerte spontant og raskt på oppfordringen om krone- rulling, var Maren Hvardal,

vår foregangkvinne innen medisinsk bibliotekvirksomhet og SMB/SMH. Hun sendte oss kr.5000.-, fordi hun selv, som hun skrev, gjennom årene hadde nytt godt av diverse stipend og nå ønsket hun å hjelpe en annen! Strålende! Og hjertelig takk til alle så langt.

Vi ønsker igjen alle velkommen til aktiv deltagelse og innsats i forbindelse med konferansen. Ta kontakt med oss!

Oslo '94

Lokal organisasjonskomite:

Elisabeth Husem, leder, UPSYKIAT

Elisabeth Buntz, RIKSHOSP

Eldbjørg Nåheim Eien, DIKEMARK

Tove Gellein, RADIUM

Turid Tharaldsen, FOLKHELSE

Oslo '94

Nordisk organisasjonskomite:

Agnes Hansen, Island

Elisabeth Kjellander, Sverige

Inger Vibeke Nielsen, Danmark

Liisa Salmi, Finland

Øystein Wendelbo, Norge

KRONERULLING - ØST-EUROPA/OSLO

Kronene ruller videre!

Vi håper å invitere kolleger fra Øst-Europa til den 4. Europeiske Konferansen for Medisinske og Helsefaglige Bibliotek, Oslo 1994 og oppfordrer fortsatt medisinske og helsefaglige bibliotek og bibliotekarer Norge/Norden til å gi et bidrag.

Alle bidrag, store eller små, tas imot med takk og kan sendes til postgiror nr.:

0826 0182650 Oslo 94

Elisabeth Husem, Psykiatrisk Institutt

Postboks 85 Vinderen, 0319 Oslo

OBS! Husk å merke giroblanketten med "Kronerulling"

Hjelp til Øst-Europa

Bøker og tidsskrifter til Polen

av Grazyna Iwanow, Bærum sykehus - Medisinsk bibliotek

Under opprydding i biblioteket ifjor la vi til side brukbare eldre utgaver av medisinske bøker og dubletter av tidsskrifter. Tanken var å sende dette til Øst-Europa.

Jeg kontaktet "Velferdsstiftelsen for Polen" i Norge ved Zbigniew Tyszko.

Ved hjelp av den polske ambassadør i Norge, professor Lech Sokoe, og dr. Raipert (Legeforeningen "Solidaritet" i Katowice fylke) kunne vi sende alt gratis, dvs. "Velferdsstiftelsen for Polen" ordnet dette.

Gaven ble mottatt med stor glede i Katowice og er til stor nytte for alle som jobber på fylkessykehuset der.

Et veldig hyggelig takkebrev har vi også

mottatt, og jeg oppfordrer alle kolleger som vil hjelpe om å kontakte:

Velferdsstiftelsen for Polen

Toppenhaugberget 1

1353 Bærums Verk

Tlf. 67 52 05 55

v/ Zbigniew Tyszko.

(De betaler portoen)

eller meg:

Grazyna Iwanow

Bærum sykehus, Med.bibl.,

Tlf. 67 80 97 84

Velferdsstiftelsen for Polen har kontakt med mange fylkessykehus.

EAHIL-AKSJON FOR MEDISINSKE BIBLIOTEK I ØST-EUROPA

EAHIL arbeider for tiden med et register over hjelpetilbud til Øst-Europeiske medisinske bibliotek.

Forslag til måter å hjelpe på:

- . dekke medlemskap i EAHIL . støtte til opplæring . betale tidsskriftabonnement*
- . gratis artikkelkopier eller annet*

Hvis du ønsker å bidra med et tilbud, send opplysninger om:

* navn *institusjon *adresse *hva slags støtte *beløp

F.eks.: Tidsskriftabonnement for kr. 500 pr.år.

EAHIL vil så koordinere tilbud om hjelp med registrerte behov.

Tilbud formidles via SMH's styre og sendes til: Elisabeth Husem, Psykiatrisk Institutt, Postboks 85 Vinderen, 0319 Oslo - snarest mulig!

Bibliotekinnredning

Undertegnede er bibliotekkskonsulent i BCI Norge A/S, et danskeiet firma som gjennom mer enn 25 år har spesialisert seg på bibliotekinnredning og -inventar. I de 25 årene har det blitt BCI-bibliotek på så eksotiske plasser som Malaysia, Elfenbenskysten, Qatar og Saudi-Arabia, i tillegg til bibliotek i hele Europa og i USA, og mer enn 200 bibliotek i Norge.

I de 13 år BCI har vært representert i Norge har vi besøkt mer enn 3000 bibliotek som nye kunder, store og små. Derved søker vi å holde bibliotekene informert om det som foregår innen utvikling av bibliotekinnredning. Og det foregår mye! Både når det gjelder måten å stille opp reoler på og innen komponenter som skal gjøre bibliotekene mer brukervennlige.

BCI ønsker å medvirke til aktiv formidling, og det mener vi at vi kan med Det levende bibliotek. Biblioteket skal signalisere liv, og liv betyr at det skjer noe, at det er forandring -

hele tiden. På den måten ønsker vi å inspirere både brukere og personale. Mennesker som er inspirerte har det bedre med seg selv, blir mer kreative og derved mer produktive.

Med utviklingen innen bibliotekinventar har BCI gjort det mulig for alle å lage spennende plasser i biblioteket, også for dem som ikke er profesjonelle dekoratører og som ikke har mange timer til rådighet for slike tiltak, som er så vesentlige for et levende bibliotek.

Uansett om en liker best tradisjonell, konservativ oppstilling, en gjennomført kategorisk oppstilling eller noe midt imellom, gjelder det å vise brukerne at vi som arbeider innen bibliotek tenker på brukernes tarv. Det kan vi gjøre ved å være et speil av det samfunnet som omgir oss og å leve opp til de krav om service som vi gjerne ser at andre gir oss.

av Jane Larsen

Det Levende Bibliotek

BCI

BCI NORGE A/S
POSTBOKS 228 SENTRUM
N-0103 OSLO

STUDIEBORDE

REKVIRER SPESIALBROSJURE OG PRISLISTE MED BLA. FORSLAG TIL LØSNING
AV TERMINALOPPSTILLING. TELEFON 63 80 20 44
ELLER TELEFAX 63 80 20 66

Møter og seminarer - referat

Nordisk møte i Åbo, 10. mai 1993

Representanter fra styrene i de enkelte lands spesialgrupper for medisin og helse, møttes denne gang for 5. år på rad. Her følger et første referat som forteller litt om de saker som ble diskutert. Den endelige versjonen vil bli trykket i det neste nordiske fellesnummeret som Finland skal utgi.

Da den nordiske konferansen for bibliotekarer innen medisin og helsefag ble holdt i Stockholm for 5 år siden, dukket idéen om et mer regelmessig samarbeid mellom de enkelte lands spesialgrupper opp. Hvert år siden, har representanter fra de respektive styrene møttes. Etter tidligere å ha vært samlet i København, Oslo, Stockholm og Reykjavik, var det naturlig denne gang å møtes i Finland.

En strålende vakker og varm søndagsmorgen, nærmere bestemt 9. mai, ankom Marit Stavn, Elisabeth Husem og undertegnede Åbo by med båten fra Stockholm, som representanter for SMH.

For å bli litt bedre kjent, har det blitt en tradisjon at de som har anledning, møter hverandre allerede søndag formiddag til sosialt og kulturelt samvær. Dette er en fin måte å bli litt bedre kjent utover den rent faglige siden ved det å være bibliotekar i Norden.

Åbo som by på nåværende sted, tok form på 1200-tallet. Allerede på den tiden begynte byggearbeidene på domkirken og slottet.

Sammen med de danske representantene besøkte vi Åbo slott, Åbo domkirke, den ortodokse kirken og Klosterbackens Hantverkermuseum.

Ved middagsbordet fikk vi også selskap med den svenske representanten.

Dessverre hadde ikke islendingene mulighet til å stille på møtet. Vi lurte på hvor finnene befant seg, for de møtte vi først neste dag. Det viste seg at denne søndagen var det Morsdag i Finland. Det måtte virkelig være Morsdag med stor

M. Da ble alle mødre virkelig feiret, - det var omtrent som en helligdag, fikk vi vite. Så alle de finske måtte tilbringe dagen hjemme. Dette var vanskelig for oss nordmenn å fatte ut fra erfaringer med den norske tradisjonen rundt denne dagen.

Mandagen opprant og vi hadde avtale om å møtes på Det medisinske fakultetsbiblioteket ved Universitetet i Åbo.

Jeg vil her som nevnt kort referere fra møtet, da fullstendig referat vil bli trykket i det neste nordiske fellesnummeret, som denne gang vil bli utgitt fra Finland.

Følgende representanter var tilstede:

Danmark:	Inger Vibeke Nielsen, Malene Knudsen, Hanne Christensen
Finland:	Saimi Schwela, Pirjo Rajakiili, Jooni Leinonen, Liisa Salmi
Norge:	Elisabeth Husem, Marit Stavn, Turid Tharaldsen
Sverige:	Eva Alopoeus

1. Valg av ordstyrer og 2 referenter.

Inger Vibeke ble valgt til å lede møtet. Malene og Turid fikk i oppdrag å referere.

Etter en kort presentasjonsrunde ble det

Vi bli enige om at vi gjensidig skulle informere hverandre om de kurs som blir arrangert. Dette for om mulig kunne delta eller gi hverandre idéer.

Ansvarlige for utveksling av informasjon: Elisabeth, Agnes Hansen (Island), Eva, Pirjo og Hanne.

* Fjernlån - felles standarder

Dette hadde man ikke lykkes med. Det ble derfor fremmet forslag om at hvert land setter opp en oversikt over forkortelser på beskjeder på låneblanketter på eget språk, samt betydningen oversatt til engelsk. Disse sendes for publisering til det nordiske tidsskriftet.

Ansvarlig for innsendelse: Malene, Marit, Eva, Jooni og Agnes (som evt. kan utpeke en annen fra Island)

* Utveksling av bibliotekarer

Det ble nok en gang nevnt muligheten som eksisterer gjennom Nordisk tjenestemannsutveksling.

Forøvrig vil den nye nordiske foreningen være behjelpelig med å finne en løsning hvis noen ønsker utveksling.

4. EAHIL-konferansen i Oslo, 1994

Elisabeth refererte historikken så langt og orienterte om status, spesielt hvor vanskelig det er å begynne alt forarbeidet uten å ha økonomiske midler til rådighet.

Ellers nevnte hun arbeidet videre i LOC og møtet som Programkomitéen hadde hatt i Oslo. Invitasjon er under utsendelse og annonse trykket i EAHIL newsletter.

Hun oppfordret de tilstedeværende å komme med innspill og idéer i det videre arbeidet, og ønsket konkrete forslag til kurs og på personer som kunne tenke seg å sitte i Continuing Education Committee.

5. Øst-Europa

Deltagerne fortalte om de initiativ som var tatt i de respektive land ut fra ønsket om å bidra med litteratur og ekspertise til Øst-Europa. Dette har vist seg å ikke være så enkelt som vi trodde da vi først tok det opp. Problemer med å få kontakt, kommunikasjon om hva de egentlig trenger og utgifter til frakt av gaver, var løst på forskjellige måter.

Det ser ut som det lykkes best ved å skaffe seg et personlig nettverk. Inger Vibeke fortalte om sitt besøk i Tallin og de problemer som eksisterer mellom øst og vest fordi man ikke har de samme referanserammer.

Finland har påtatt seg oppgaver spesielt overfor Estland og Ungarn. I Danmark har sykehusene sitt vennskapssykehus i Øst-Europa, f.eks. har Herlev samarbeid med Krakov og Viborg med Villnius.

Hvert land fortsetter sitt arbeid og saken følges opp på neste møte.

EAHIL kan være en koordinerende instans i arbeidet.

Elisabeth orienterte om "kronerullingen" som Norge har satt i gang for å kunne invitere gjester fra Øst-Europa.

6. Nordisk konferanse i København, 1995

Den 4. nordiske konferene for medisinske bibliotekarer finner sted i København, 21. - 23. august. 1995. Tema er ennå ikke bestemt. Vi diskuterte konferansens offisielle språk, og slo fast at vi antagelig måtte bruke engelsk. EAHIL, ønsker iflg. EAHIL newsletter, å legge en Workshop til København i forbindelse med konferansen.

7. Felles nordisk tidsskrift

Deadline for neste nr. er satt til 1. desember.

Erfaringene fra Island var problemet med å få stoffet inn.

klart at vi ville få språkproblemer. Etter en del frem og tilbake ble vi enige om å prøve å holde oss til engelsk da det spesielt for finnene ble vanskelig å forstå de andre nordiske språkene, spesielt det danske.

2. Referat fra forrige nordiske møte mellom styrene, Nordens Hus, Reykjavik 22. juni 1992

Referatet ble godkjent uten bemerkninger.

3. Oppfølgingssaker fra forrige møte

* Etablering av en offisiell nordisk forening?

Dette forslaget hadde kommet opp på det forrige møtet, med tanke på videre samarbeid om felles tidsskriftutgivelser, nordiske konferanser og evt. kurs, for lettere å kunne søke om økonomisk støtte.

Inger Vibeke la frem utkast til vedtekter for en "Nordisk forening for medisinsk informasjon" og disse ble gjennomgått paragraf for paragraf.

Selve navnet på foreningen ble gjenstand for en del diskusjon. Problemet var begrepet helse som vi kjenner igjen fra den norske diskusjonen rundt navneskiftet på SMH. Danskene hadde heller ikke noe dekkende ord for dette, for sunnhet var ikke synonymt med helse.

Vi endte med det engelske navnet: "Nordic Association for Medical and Health Information" og overlot til de enkelte styrene å finne et dekkende navn på sitt språk.

Det ble også en del diskusjon rundt paragraf 4 om foreningens styre og valgperioder, samt antall deltagere på de nordiske møtene. Antallet står fritt når det gjaldt representasjon, men kun 2 fra hvert land har stemmerett på møtene. Generalforsamlingen legges til de

nordiske konferansene.

Leder for foreningen velger selv sin sekretær, da det er mest praktisk at denne kommer fra samme land som leder.

Den nordiske foreningen er ansvarlig for at de nordiske møtene blir avholdt, men den enkelte forening i det landet som står for tur, er teknisk arrangør.

Foreningen skal også initiere videre nordisk samarbeid.

Etter små justeringer her og der, vil Eva og Inger Vibeke oversette vedtektene til engelsk, sammenfatte et felles revidert utkast og sende det ut til høring. Det blir det enkelte styrets oppgave å oversette de endelige vedtektene til eget språk.

* Felles videreutdanning

Malene delte ut kopier av Danmark bibliotekskoles kurs for medisinske bibliotekarer høsten 1992. Dette viste seg å bli et grunnkurs for de som nettopp hadde begynt å jobbe i medisinske og helsefaglige bibliotek, istedet for et ønsket VU-tilbud.

Gruppen skulle undersøke hvordan de kunne påvirke et evt. nytt opplegg. Turid omtalte SBIHs 1/2 årshet i informasjonskunnskap hvor temaet for en av modulene er medisin og helse.

Nok en gang snakket vi om tilbudet på Nordiska Hälsovårdhögskolan i Göteborg, men det hørtes ut som opplegget vanskelig lot seg gjennomføre da mange bibliotekarer ville få problemer med å bli borte fra arbeidsstedet i for lange perioder. Tanken om å få til noe, er allikevel ikke helt lagt på is.

I Finland hadde de en ordning hvor de i løpet av et år kunne bruke 16 dager på videreutdanning. Flere hadde benyttet dette til fordypning i emner som var relevant for deres fagområde.

Det er Finland som denne gang er ansvarlig for utgivelsen.

Redaksjonens adresse:

Pirjo Rajakiili
National Public Health Institute
Library
Mannerheimintie 166
00300 Helsinki
Finland

Øvrige lands kontaktpersoner er Elisabeth Akre (Norge), Inger Vibeke Nielsen (Danmark), Lena Monsen (Sverige) og Agnes Hansen (Island).

Foreløpig forslag til temaer:
Internet, Fjernlån, Nordisk forening,
Nordisk konferanse, EAHIL Oslo '94.

8. Eventuelt

Neste møte blir i Danmark 17. -18. april 1994. Nærmere stedsangivelse vil bli kunngjort senere.

Nordic Association for Medical and Health Information avholdt deretter sitt stiftelsesmøte

Inger Vibeke Nielsen, Danmark, ble valgt til leder.
Island blir spurt om å ta nestleder-vervet. Hvis det blir vanskelig, går forespørselen videre til Norge.
Hvert land velger sine styremedlemmer. Frist. 1. september.
Resultatet meldes til Inger Vibeke og til nordisk tidsskrift.
Danmark velger selv kasserer.
Idéer og forslag til hvordan foreningen kan skaffe penger til sine aktiviteter sendes leder.

Turid Tharaldsen
referent

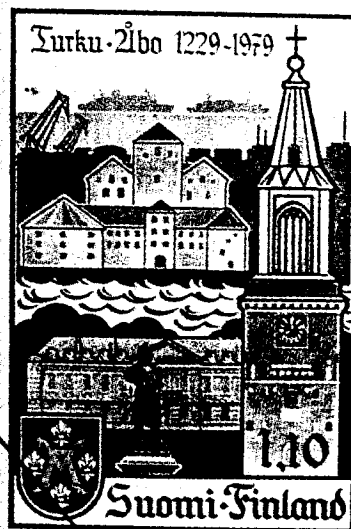
REISESTIPEND 1993

SMH's medlemmer kan også i år søke om bidrag til reiseutgifter - studietur, møter, konferanser, kurs.

Den som får tildelt stipend forplikter seg til å skrive referat/rapport som kan trykkes i SMH-Nytt.

Søknad sendes SMH's styre v/
Elisabeth Husem, Psykiatrisk Institutt,
Postboks 85 Vinderen, 0319 Oslo

SØKNADSRIST: 15. AUGUST

Frimärke som utgavs 1979 med anledning av Åbo stads 750-års jubileum.

Møter og seminarer - referat

Seminar i Tromsø 2. - 4. juni

for bibliotekarer ved sosial- og helsefaghøgskole og medisinske bibliotek

av Elisabeth Akre og Liv-Berit Henschien

52 helsefagbibliotekarer fra hele landet fant veien til tre innholdsrike dager i Tromsø. RMH-biblioteket (realfag, medisin og helsefag) som består av Tromsø helsefaghøgskoles bibliotek og Universitetsbiblioteket var arrangør.

Fiskespesialiteter og midnattstur til fjells i godvær ga fine smakebiter og mer smak på hva vår nordlige landsdel har å by på, særlig for en førstegangsbesøkende!

Åpning

Audhild Rapp ønsket velkommen på vegne av arrangementskomiteen som foruten Audhild besto av Elisabeth Mack, Valborg Mortensen, Siri Revold og Tora Saue.

Rektor Brit Vigdis Ekeli ved Tromsø Helsefaghøgskole åpnet seminaret med en orientering om helsefagundervisningen i Tromsø hvor samarbeid er stikkordet. Det søkes nye veier i undervisningen med problembaserte og kreative læringsformer. Helsefagundervisningen er preget av helhetstenkning og

man arbeider med å integrere forskjellige fagutdanninger. Som et godt eksempel nevnte hun biblioteket, som betjener både realfag, medisin og øvrige helsefag.

Du kan mestre endring var tittelen på seminarets første foredrag ved Greta Skau, Universitetet i Tromsø.

Hun hadde valgt å formidle tanker fra Adizes' bok "Endring kan mestres". (Ichak Adizes. Endring kan mestres. U.forl.1991)

Endring er uunngåelig og må møtes som konstruktiv, ikke nedbrytende. En metode er konfluent pedagogikk - å få elementer i læringen til å "flyte sammen", f.eks. det kognitive og det emosjonelle.

Tanker og følelser må "trekke sammen" hvis vi skal mestre endring på en konstruktiv måte. Ved å anvende "den pedagogiske sol" (assosiasjonsmyldring) kan man få en fruktbar bevisstgjøring av sitt forhold til et problem, f.eks. endring,

Mestring av endring ble knyttet til et utvidet ledelsesbegrep - ledelse omfatter både styring av eget liv og styring av samfunn og organisasjoner. Endring er forbundet med smerte (no pain, no gain), å jobbe med problemer er "å være i live". Syklusen endring-problemløsning styres ved å lede. Ledelse har to aspekter: beslutte og iverksette. Beslutningsprosessen skal være demokratisk (produktiv), iverksetting diktatorisk (rasjonell). Produktiv = gjøre de riktige tingene, rasjonell = gjøre tingene riktig. Tilsammen utgjør disse ledelseskvalitet. Adizes har 4 ledertypemodeller: P- produsent (jeg gjør) A-administrator (hvordan) E-entreprenør (hvorfor) I-integrator (hvem).

Alle har disse komponentene i seg, men i forskjellig grad. Et godt lederteam er komplementært - består av typer som utfyller hverandre. Vi må ha respekt for forskjellene - både hos hverandre og i oss selv! Konflikter er konstruktive hvis ulikhetene møtes med respekt - når to tenker likt er

en overflødig i problem-løsningen.

Faglig forum

var første post på torsdagens program. Audun Rundhovde fra Telemedisin avd. ved Regionsykehuset i Tromsø orienterte om Telemedisin idag. Fjernkonsultasjoner skjer ved hjelp av videokonferanser og gir pasienter i fjernområder bedre og raskere tilgang til spesialistkompetanse. Telemedisin brukes både mellom sykehus og mellom primærlege og sykehus.

Problembasert læring

var tema for Trond Wiesner fra Tromsø Helsefaghøgskole. THH har anvendt PBL siden starten i 1989 og gjør gode erfaringer. Metoden stammer fra USA - i Norden er Linkøping kommet lengst. Samhandling, gruppedynamikk og kvalitetssirkler er stikkord. Forelesninger brukes lite. Fagene knyttes sammen, ressurslister erstatter pensumlister. Biblioteket har en viktig rolle i PBL- pedagogikken.

PBL's 7 trinn:

- klargjøre situasjonen
- finne problemstilling
- idedugnad
- vurdere ideer systematisk

- formulere læringsbehov
- innhente kunnskap
- syntetisere og kontrollere innhentet kunnskap.

PBL består av problem-løsning, samarbeid, egen læring og selvinnsett. Man arbeider mye i grupper.

Fjernlån

Hans Martin Fagerli, SBIH, redegjorde for tankene bak og i rapporten "Et solidarisk nettverk".

Rapporten foreslår styrt betalingsordning for fjernlån og kopier istedenfor dagens tilfeldige ordninger. Betaling skjer ved avregning mellom bibliotekene. Dette er ikke brudd på gratisprinsippet - det er biblioteket, ikke sluttbruker, som betaler. Dagens betalingsordning er usolidarisk og kostbar (dyrt å fakturere).

Man tar i første rekke utgangspunkt i fagbibliotekene hvor 15% av utlånet er fjernlån.

Rapporten opererer med et nytt akkvisisjonsbegrep som omfatter både varige og midlertidige anskaffelser. Vi må bevege oss fra samlingsorientering mot tilgangsorientering.

Eksempel: "virtual library" som kun er forbrukerret - dokumenter eies ikke, men skaffes etter behov ved

fjernlån.

Fremtiden vil kreve en styrt betalingsordning!

Fortsettelse av Faglig forum, med orientering om medisinske referanseverker ved Siri Revold og "ordet fritt", deretter omvisning på RMH-biblioteket avsluttet den faglige del av torsdagen. Nordlysplanetarium og festmiddag rundet dagen av!

Medisin og etikk

var tema for Astrid Nøklebye Heibergs foredrag fredag morgen.

Etikk handler om normer som står i fare for oppløsning når forhold endrer seg, f.eks. i krig. Verdiforskyvning og avstumping kan bli resultatet, særlig i lukkede systemer, f.eks. fengselsvesenet. Vi er alle i risikozonen for normoppløsning under påvirkning av ekstreme forhold.

Tokyo-konvensjonen gir viktige etiske holdepunkter. I forbindelse med avstraffelser oppstår et etisk dilemma for legene. Det kan bli konflikt mellom samfunnets og pasientens interesser.

Rett og galt vurderes etter to verdisystemer:

- Nytteprinsippet (jesuitterprinsippet) - det som er til størst nytte for flest mulig er godt og riktig.

- Hellige og ukrenkelige prinsipper, f.eks. religiøse ("du skal ikke slå ihjel") og livets ukrenkelighet. Bioteknologidebatten er et eksempel.

Etikk er et hjelpemiddel til å finne grensene.

Beslutninger tas utfra to aspekter:

-Paternalisme - hierarkisk, klar beslutningstaking, f.eks. militærsystemet eller kirurgen.

Vi er nå på vei bort fra det paternalistiske "legen vet best" - beveger oss mot pasientens medbestemmelse og ansvar for egen helse. Grenseområder her er selvmord og sultestreik. Skal pasienter ha full selvbestemmelse i dette, eller kan legen gripe inn?

- Autonomi - total selvbestemmelse. Her kommer f.eks. spørsmålet om informert samtykke inn. Hvordan er kunnskapsgrunnlaget for samtykket? Hva skal pasienten informeres om?

Biblioteket kommer inn i spørsmålet om pasientens kunnskap - pasientinformasjon. Kunnskap er et redskap til å mestre smerte og angst - men kan også skape f.eks. angst.

Biblioteket sitter med nøkkelen -informasjonen - hva slags og hvor mye informasjon er etiske spørsmål. Obduksjonsdebatten er et eksempel.

Likhets og likeverdsprinsippet kommer inn her - hvordan skal alle sikres lik mulighet for kunnskap? Bibliotekets ansvar for aktiv formidling av informasjon er et debatttema.

Konflikthåndtering

ved Greta Marie Skau var neste tema. Hun tok utgangspunkt i Edward deBonos bok om konflikter. Vi må alle forholde oss til konflikter, de er alltid tilstedeværende. De forskjellige typer konflikter får ulike konsekvenser for oss, både i privatliv og i arbeidsliv. Alle vet noe om mellommenneskelige konflikter. Konflikter har en struktur og en prosess som det er nyttig å kjenne til. Ved fri assosiering kom det frem mange negative oppfatninger, men konflikter har også positive aspekter, ikke minst vekst. Hvordan vi er innstilt til løsning og hvordan vi takler dette, er viktig. Konflikt krever bevisst håndtering for ikke å bli destruktiv.

"Måten du sender noe ut på,

er måten det kommer tilbake på".

"Hvis du vil vite hvem du er, se på din virkning på andre".

Det finnes tre hovedkilder til konflikter:

- Feilkommunikasjon (ofte mellom mann og kvinne)
- menings-/verdikonflikter
- interessekonflikter.

Vi bør tenke igjennom hvilken relasjon vi har til problemet, og utfra denne vurdere hvor viktig en løsning er.

Som modell fikk vi generelle råd og 15 "gyldne" miljøregler, bruksregler, for konfliktløsning.

Bibliotek- og informasjonsutdanning i Tromsø

var siste faglige programpost. Ingeborg Motzfeldt, Universitetet i Tromsø, orienterte om det nye bibliotekutdanningsprosjektet, som hun har vært prosjektleder for. Prosjektet tar utgangspunkt i en rapport fra 1990: Utdanning for informasjonssamfunnet. Utdanningen er ment å være et samarbeid mellom Universitetet og Tromsø lærerhøgskole.

Man tar sikte på en modell innenfor en cand.mag. grad, samordnet med vanlige universitetsstudier. Studiet omfatter ex.phil. + to

grunnfag + et grunn- og mellomfag, men vil ikke gi vitnemål som bibliotekar. Bibliotekfag reduseres til fordel for andre fag som vil øke biblioteksektorens informasjon s grunnlag. Studieforløpet skal være fleksibelt. Tidsperspektivet er usikkert, og det er ikke avgjort om det blir noe av. Ingen stillinger er bevilget foreløpig. Prosjektets oppgave har vært å gi en skisse av hva studiet bør

inneholde og prøve å stable et fagmiljø på beina. Forholdet til SBIH må også avklares. Hvis ingen tar ansvar for faget, faller det bort.

Seminar i fremtiden

Som avslutning snakket Pat Flor om seminar i fremtiden, spesielt med henblikk på alle fellesbibliotekene vi får når 130 høgschooler slås sammen til 26 høgschoolsentra. Det vil fortsatt være

behov for faglig kontakt og møter innenfor medisin, helse og sosialfag. Vi må tenke på hvordan man skal bli en del av den faglige staben og finne sin riktige plass i organisasjonen.

Tilslutt en stor takk og honnør til vår utmerkede konferansier og møteleder Tora Saue og en ekstra stor takk til arrangørene for et flott seminar og et velsmurt arrangement.

Neste seminar - Ålesund eller Molde i 1995?

Arrangementskomiteen lager utførlig referat fra hvert foredrag. Kopier av disse kan bestilles fra SMH-Nytt's redaksjon når referatene foreligger.

Festmiddag i Bikuben selskapslokale.

Den kulinariske og sosiale delen av seminaret var meget vellykket!

OBS VIKTIG MELDING OBS
til alle helsefag- og medisinske bibliotek

NY NLM-KLASSIFIKASJON

National Library of Medicine har nå utgitt
5. utgave av
National Library of Medicine
Classification

Erstatter 4.utgave fra 1978, revidert 1981
Redaksjonen har dessverre ikke fått boka ennå, og kan derfor ikke si noe mer om hva
som er nytt. Men den er på vei!

ELOPAK

Pure-Pak

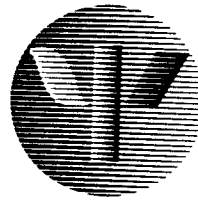
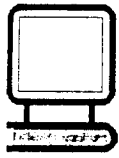
Protecting Natures Qualities

Møter- kurs -konferanser

KURSKALENDER

22. september	Oslo	PsycINFO Workshop (se egen annonsering)
24-25. september	Grimstad	Pasientbibliotek (se egen annonsering)
13. oktober	Oslo	Den nye boken. Hypertekst og hypermedia. SBIH
22. november	Oslo	Katalogisering av maskinlesbare filer. SBIH
1994		
28. juni-2. juli	Oslo	Fourth European Conference for Medical and Health Libraries (se egen artikkel)
1995		
21-23. august	København	Fjerde Nordiske Konference for Medicinske Bibliotekarer (se egen annonsering)

PsycINFO Workshop

Viktigste database innen psykologi
Gratis kurs ved databaseprodusenten
American Psychological Association, Washington, D.C.

Sted: Statens bibliotek- og informasjonshøgskole, Dælenenggt. 26, 0543 Oslo

Tid: Onsdag 22. september 1993 kl. 9.00 - 15.45, registrering og kaffe fra kl. 8.30

Foreleser: David C. DeLuca, Database Education Specialist, PsycINFO User Services.
Kursspråk: engelsk.

Målgrupper: Beregnet på online-brukere som ønsker å

- bli kjent med PsycINFO (online) eller PsycLIT (CD-ROM),
- forbedre sin søketeknikk i basene, eller
- få vite siste nyheter om PsycINFO

Innhold bl.a.:

- basens innhold og oppbygging
- bruk av thesaurus
- strategier for effektiv emnesøking
- søking i spesielle felter
- øvelser i søking i PsycINFO og PsycLIT (med forbehold om PsycLIT)

Forutsetninger

- Kjennskap til databasesøking generelt (Dialog, Data-Star, DIMDI eller SilverPlatter).
Angi vert(er) ved påmelding.

Påmelding: Send påmeldings-slippen nedenfor innen 27. august

Informasjon: Reidun Østlie, eller Jon Anjer, SBIH, tlf.: 22 35 73 90, fax.: 22 35 12 60,
e-mail (internet): reidun.ostlie@bibhs.no or jon.anjer@bibhs.no; eller
David C. DeLuca, APA/PsycINFO, fax.: 095 1 202 335-5633, e-mail
(internet): dcd.apa@email.apa.org

Til: Reidun Østlie, Statens bibliotek- og informasjonshøgskole, Dælenenggt. 26, 0567 Oslo

Jeg melder meg med dette til PsycINFO Workshop 22.9.93

Jeg ønsker å søke i

Navn _____

(ett eller flere kryss)

Adresse (jobb) _____

Dialog

Data-Star

DIMDI (begrenset hjelp)

Telefon _____

SilverPlatter (CD-ROM)

NORSK ONLINE BRUKERGRUPPE - NOLUG

Kurset i PsycINFO (se notis i dette nr. av SMH-nytt) er kommet i stand ved en henvendelse fra medisinske bibliotekarer gjennom NOLUG.

Norsk Online Brukergruppe (NOLUG - Norwegian Online User Group) er en interessegruppe for brukere av online informasjonsbaser.

Brukergruppen har til formål å fremme medlemmenes felles interesser som brukere av online systemer. Hovedaktiviteten består i møter (5 møter i året), erfaringsutveksling mellom medlemmene, og ta initiativ og formidle informasjon om database-kurs og -møter.

NOLUG er tilknyttet NFF (Norsk Fagbibliotekforening) gjennom en samarbeidsavtale. En kan likevel være medlem i NOLUG uten medlemskap i NFF.

Kontingent for 1993: Kr. 125 for personlige medlemmer, Kr. 250-500 for bedrifter/institusjoner avhengig av antall personer medlemskapet skal dekke.

Vil du vite mer om NOLUG? I NOLUG's arbeidsutvalg sitter disse SMH-medlemmene:

Sonja Semcesen, Nycomed Imaging A/S, Biblioteket, Pb. 4220 Torshov, 0401 Oslo, tlf. 22 89 16 69

Grethe Waage, Ullevål sykehus, Medisinsk bibliotek, 0407 Oslo, tlf. 22 11 94 98

Innmeldelse, og opplysninger forøvrig, til:

Jon Anjer, Statens bibliotek- og informasjonshøgskole, Dæleneggata 26, 0567 Oslo, tlf. 22 35 73 90 (leder)

Møtetemaer i NOLUG f.o.m. 1990 t.o.m. juni 1993

Medline på CD-ROM

American Information Products for Online Users

Elektroniske hjelpemidler: Postkasser, oppslagstavler, bestilling

Planlegging ved CD-ROM i nettverk

Online dokumentbestilling via Samkatalogen

CD-ROM med nasjonalbibliografiske data

Norsk og nordisk databasetilbud - kjenner vi mulighetene? (sammen med NDG)

Databaser på Internettet - hvilke fagmiljøer og hvilke databaser kan nåes?

Biblioteket som institusjonens nervesenter

Common Command Language - ISO-standard - Perspektiver og muligheter

IANI - Funksjoner, muligheter, perspektiver

Norsk forskning - SIF: Sentral for informasjon om forskningsprosjekter

EF-forskning - CORDIS og andre databaser

Procite - referanseverktøy med mange muligheter

CDS/ISIS BOK - PC-program for bibliografiske databaser

Multimedia

Nett-tjenester via Universitetet i Oslo

En marxist-leninists syn på informasjonsformidling

Janet - nettverk og databasebruk i Storbritannia

SSB-data i online og CD-versjoner

Televerkets Datatorg (tidligere Teledata) - nyttig tjeneste for oss?

Fremtidsmuligheter for elektroniske informasjonstjenester med bl. a. ISDN

FØRSTE ANNONCERING

**FJERDE NORDISKE KONFERENCE FOR
MEDICINSKE BIBILIOTEKARER**

KØBENHAVN, 21. - 23. AUGUST, 1995

MEDICINSK INFORMASJON

Nornerne fra Nordisk mytologi

For information

Faggruppen for medicinsk information

Inger Vibeke Nielsen

Psykiatrisk Forskningsbibliotek

Psykiatrisk Hospital

8240 Risskov

Danmark

- og så var vi ved veis ende for denne gangen!

**Neste nummer av SMH-Nytt
tar vi sikte på å sende ut i oktober.
NB!FRIST FOR INNLEVERING
AV STOFF:
20.SEPTEMBER**

**Papir eller diskett - helst det siste
for lengre tekster, WP hvis mulig!**

**Nr.3 er ment å bli
JUBILEUMSNUMMER
Finn frem minner og bilder!
Vi gleder oss til å komme hjem
fra ferie til full postkasse.....**

**Stoff sendes:
Elisabeth Akre
Diakonhjemmets sykehus
Medisinsk bibliotek
Postboks 23 Vinderen
0319 Oslo
tlf. 22 45 16 38
fax 22 45 17 77**

**- og så tar vi sommerferie, og ønsker
alle en riktig god sommer!**

Returadresse:
SMH v/Elisabeth Husem
Psykiatrisk Institutt
Postboks 85 Vinderen
N-0319 Oslo